

залишається на межі критичності. Саме тому феномен паніки потребує більш детального дослідження.

Паніка — це раптовий, заразливий страх, що опановує натовпи хвиліни дійсної або уявної небезпеки. [4]. З даного визначення випливають суб'єктивність оцінки рівня небезпеки. Сукупність однакових суб'єктивних оцінок формують загальний настрій натовпу, що знаходить вираження у його діях.

Виникнення панічних станів пов'язане з цілим рядом характеристик людей, особливо важливими серед яких є їх соціально-демографічні характеристики. Крім того умовами виникнення паніки є:

- 1) Ситуаційні умови. Ймовірність розвитку масових панічних настроїв панічних дій зростає в періоди загострення поточної ситуації;
- 2) Фізіологічні умови. Втома, голод, алкогольне або наркотичне сп'яніння, хронічне недосипання і т. п. послаблюють людей не тільки фізично, а й психічно, що робить їх більш вразливими до паніки.
- 3) Психологічні умови. До них належать шок від лякаючої події, сильні психічне збудження, крайнє здивування, переляк.
- 4) Ідеологічні і політико-психологічні умови. Сюди відносяться нечіткі усвідомлення людьми загальних цілей, відсутність ефективного управління як наслідок — недостатня згуртованість групи. [2, с. 62]

Україна, на сьогоднішній день є дуже вразливою перед нападами паніки. Початку отримання незалежності напруга в країні не вщухала — спочатку відновлення після розпаду Союзу, боротьба з інфляцією, низькі зарплати, прийняття конституції, далі фінансовий криза 1998 року, Помаранчеві революції 2004 року, фінансова криза 2008 року, Євромайдан 2014 року — політичні проблеми на сході країни. Люди втомилася від постійної зміни влади і низького рівня життя. А якщо до цього всього додати відсутність єдиної спільної політичної цілі та значну структурованість населення, то майже передумови виникнення паніки присутні в країні.

При детальному розгляді ситуації стає зрозуміло, що дані масштабні паніки в країні можна було і не допустити. Незважаючи на раптовість непередбачуваність атак, керівництва банків могли адекватно і вчасно відреагувати на ситуацію. Проте можливість було втрачена і криза почала набирати оберти.

Тому для запобігання схожих подій у сьогоднішній чи в майбутньому банкам необхідно:

- особливу увагу приділити якості власного PR-менеджменту. І дозволять моніторити джерела масової інформації з метою виявлення негативних тенденцій в інформаційному полі та оперативно їм протидіяти;
- значну увагу надавати створенню власного бренду. Від маркетингові заходи по-перше створюють позитивний імідж банку, що буває певною гарантією стабільності, а по-друге — дозволять збільшити власну частку ринку, посиливши свою конкурентоспроможність;
- забезпечувати свою фінансову стійкість та прибутковість. Чим більш надійний банк тим важче завдати йому проблем;
- необхідно проводити навчання та інструментування працівників банку для забезпечення злагодженої протидії раптовим кризам. Кожен працівник

визначені луги готовий до таких подій, і лише знання і підготовленість можуть їм протидіяти;

широко використовувати програму лояльності до своїх клієнтів. Визначити навчливо будувати довготривалі стосунки засновані на повазі, довірі і лояльності. Саме стосунки схожі на дружбу витримують будь-яку кризу.

Література

- Кара Мураза С. Г. Манипуляція сознанием / С. Г. Кара-Мураза. - М.: Изд-во ИКЦ, МО Пресс, 2002. — 832 с.
- (Панічний стан) Д. В. «Психологія мас» / Д. В. Ольшанський — Санкт-Петербург: Питер, 2002. — 368 с.
- (Офіційний сайт FINANCE.UA: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://finance.ua>
- (Григорук А.В. Соціально-психологічні дослідження панічних станів: [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.fpai.com.ua/sprase/psuhs/doc/info/4.pdf>

УДК 611.11/15:330.131.5

ТРЕТІЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ

Чижевська М.Б.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Про третій сектор економіки в наукових колах заговорили досить давно, оскільки сама ідея увійшла в громадську свідомість лише на початку ХХ ст. В той час в багатьох країнах світу спостерігалася зростаюча роль подібних організацій. Сам термін був вперше застосований Теодором Левітом в науковій праці «Третій сектор: нова тактика суспільної взаємодії» [1] і була публікація, присвячена третьому сектору економіки, навіть серед його авторів зустрічалися нечасто.

Спочатку третій сектор визначався методом виключення, тобто чим він не є. Він не є державним, і не є комерційним. Його інституціональну структуру складають організації, що позначаються як недержавні і некомерційні. Отже, такого роду організації, по-перше, не інкорпоровані в державну/муниципальну структуру, по-друге, вони не націлені на отримання прибутку з метою його розподілу між засновниками, членами та учасниками організації [2]. В такій спосіб визначення третього сектору буде залежати, які саме інституції суспільства будуть обрані у якості базових. Якщо це буде держава і ринок, то сектор недержавних некомерційних організацій буде третім сектором економіки.

Науковці Центру досліджень громадянського суспільства Університету Джона Хопкінса сформулювали п'ять умов, при виконанні яких організація може бути віднесена до третього сектору [3]: по-перше, організація має бути формальною; по-друге, організація повинна бути відокремленою від органів державного управління; по-третє, організація не може розподіляти прибуток; по-четверте, організація має бути самокерованою, тобто забезпеченою всім необхідним для контролю власної діяльності, а також повинна мати незалежні канали управління; по-п'яте, організація повинна бути добровільною. З цього випливає, що така група організації велика і гетерогенна,

багатофункціональна, має різні джерела доходу, виконує свою діяльність у різноманітних сферах і базується на багатьох традиціях та звичаях.

Третій сектор – лише надводна частина айсбергу, найбільш структурована частина громадянського суспільства. І на цей аспект слід звернути увагу, оскільки достатньо небезпечно підмінити вивчення громадянського суспільства простою фіксацією того, скільки у нас тих чи інших фондів та некомерційних організацій. Тим більше, що формально вони можуть бути зареєстровані як некомерційні організації, а насправді велике питання наскільки безкорисні цілі ними переслідуються. Саме тому слід не просто вести підрахунок подібних організацій, але важливо з'ясувати їхні мотиваційні установки [4].

У демократичному суспільстві «третій сектор» чітко відрізняється від двох інших секторів: державного та приватного. При демократичній системі життя суспільства базується на вірі у здатність людини усвідомлювати свої відповідальності. Однак ця свідомість відповідальності потребує постійної підживлення і культивування. Держава (влада) не має права вважати, що вони краще за будь-кого знає, що потрібно суспільству. Вона повинна вірити громадянам і давати їм можливість брати на себе значну долю відповідальності за те, як складається ситуація в суспільстві [5].

В розвинених західних країнах третій сектор не тільки суттєво впливає на розвиток економіки і сприяє зменшенню соціальної напруги за рахунок створення робочих місць, але й демонструє помітні досягнення у галузі соціальної роботи: значний відсоток дитячих садків, інтернатів для інвалідів будинків для людей похилого віку, лікарень тощо знаходяться у веденні некомерційних організацій. Зокрема, у Франції всі програми по роботі з дітьми на місцевому рівні здійснюються виключно некомерційними організаціями.

Важливим є те, що цінність некомерційного сектора виходить за рамки економіки, надання робочих місць і виробництва соціальних послуг. Особливих потреб організації третього сектору є те, що вони: фокусуються на духовних потребах окремої людини, особливо досвідченого працівника розумової праці; спрямовують духовну енергію членів на вирішення найбільш гострих соціальних задач урбанізованого суспільства; формують почуття громадянськості як відповідальної участі і можливості впливу на суспільство [6].

Отже, третій сектор стає для людини постіндустріального суспільства тією реальною альтернативою зниклому традиційному співтовариству, яку вона може знайти ані в організації, де працює, ані за місцем проживання. Саме тому існує стійка тенденція зростання його ролі у суспільстві. Однак зауважимо, що ми поки що знаходимося в умовах гострого дефіциту конкретних емпіричних знань про вітчизняний третій сектор, особливо стосовно його інститутів та їх динаміки, що особливо важливо для вектору політики держави щодо цього сектору, а також для його позиції по відношенню до власних проблем. Разом з тим, від такого вибору залежить майбутнє громадянського суспільства країни, довгострокові перспективи економічного політичного і соціального розвитку.

Література

1. Levitt Theodore. The Third Sector. New Tactics for a Responsive Society / Levitt Theodore. – New York : Amazon Press, 1973. – 182 p.
2. Мерсіянова І. В., Якобсон Л. І. Институціоналізація громадянського суспільства

4. Третій сектор // В кн.: Громадянское общество современной России. Социологические зарисовки с натуры / Отв. ред.: Е. С. Петренко. Институт Фонда «Общественное мнение», 2008. С. 13-42.

5. Lester M. Salamon, Helmut K. Anheier. Defining the nonprofit sector: A cross national analysis / Lester M. Salamon, Helmut K. Anheier. – Manchester : Manchester University Press, 1997. – 506 p.

6. Такої не лишній «третій сектор». Експертний портал Высшей школы экономики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.orcs.ru>.

7. Усаченко Л.М. Третій сектор, або ще раз про громадське об'єднання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.libipr.edu.ua/13439/1/1u1m.pdf>.

8. Д. Матьюз. Политика для народа. Граждане в поисках своего места в политике / Д. Матьюз. пер. с англ. - М.: Сыновья и дочери, 1995. - С. 9.

УДК 331.556.46:316.32 (100)

ВТРАТА ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ В КОНТЕКСТІ МІГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ

Шуплик І.І., Дорогань-Писаренко Л.О.
Полтавська державна аграрна академія

Серед сучасних тенденцій економічного розвитку особливе місце займає глобалізація економіки, однією із складових якої є вільне переміщення людей, тобто посилення міграційного процесу, який можна класифікувати за різними критеріями, зокрема за ступенем добровільності можна виділити добровільну та примусову міграцію (див. табл. 1).

Таблиця 1
Відмінність між «добровільною» і «вимушеною» міграцією

Переміщені (біженці) особи	Добровільні мігранти
Переміщення часто відбувається внаслідок і в стресових ситуаціях, які становлять загрозу життю, і як правило, пов'язані із втратою засобів до існування (успільного становища)	Мають у своєму розпорядженні більше часу для того, щоб обдумати свій крок, і можуть врешті-решт, а може і з самого початку поліпшити своє соціально-економічне становище
Залишають свої будинки, а новий пункт їх маршруту може бути вимамлює невизначеним. Часто попадають у ситуації, де у них немає друзів, родичів, місцеві жителі налаштовані до них не дуже лояльно	Деякі мігранти, залишають свої будинки в силу позитивних причин. Найчастіше їдуть туди, де вже оселилися їх друзі або родичі і де існує попит на їх працю або професію
Основна мета переміщення – уникнути положення, при якому вони відчувають життя, свободою або інтелектуальним розвитком.	Основна мета – бажання скористатися перевагами нових економічних можливостей, підвищити свій освітній рівень, отримати нову професію або просто збагатити свій життєвий досвід
Отже, причини мотивації – фактори, що підштовхують»	Отже, причини мотивації – «фактори, що приваблюють.»

*Складено авторами. Джерело: [1, с.36 – 37].

багатофункціональна, має різні джерела доходу, виконує свою діяльність різноманітні сферах і базується на багатьох традиціях та звичаях.

Третій сектор – лише надводна частина айсбергу, найбільш структурована частина громадянського суспільства. І на цей аспект варто звернути увагу, оскільки достатньо небезпечно підійняти вивчення громадянського суспільства простою фіксацією того, скільки у нас тих чи інших фондів та некомерційних організацій. Тим більше, що формально вони можуть бути зареєстровані як некомерційні організації, а насправді велике питання – наскільки безкорисні цілі ними переслідуються. Саме тому слід не пропускати підрахунок подібних організацій, але важливо з'ясувати їхні мотиви та установки [4].

У демократичному суспільстві «третій сектор» чітко відрізняється від двох інших секторів: державного та приватного. При демократичній системі життя суспільства базується на вірі у здатність людини усвідомлювати свої відповідальності. Однак ця свідомість відповідальності потребує постійного підживлення і культивування. Держава (влада) не має права вважати, що вона краще за будь-кого знає, що потрібно суспільству. Вона повинна вірити громадянам і давати їм можливість брати на себе значну долю відповідальності за те, як складається ситуація в суспільстві [5].

В розвинених західних країнах третій сектор не тільки суттєво впливає на розвиток економіки і сприяє зниженню соціальної напруги за рахунок створення робочих місць, але й демонструє помітні досягнення у галузі соціальної роботи: значний відсоток дитячих садків, інтернатів для інвалідів будинків для людей похилого віку, лікарень тощо знаходяться у веденні некомерційних організацій. Зокрема, у Франції всі програми по роботі з дітьми на місцевому рівні здійснюються виключно некомерційними організаціями.

Важливим є те, що цінність некомерційного сектора виходить за рамки економіки, надання робочих місць і виробництва соціальних послуг. Особливістю організації третього сектору є те, що вони: фокусуються на духовних потребах окремої людини, особливо досвідченого працівника розумової праці; спрямовують духовну енергію членів на вирішення найбільш гострих соціальних задач урбанізованого суспільства; формують почуття громадянськості як відповідальної участі і можливості впливу на суспільство [6].

Отже, третій сектор стає для людини постіндустріального суспільства тією реальною альтернативою зниклому традиційному співтовариству, яку вона може знайти ані в організації, де працює, ані за місцем проживання. Сам тому існує стійка тенденція зростання його ролі у суспільстві. Одні зауважимо, що ми поки що знаходимося в умовах гострого дефіциту конкретних емпіричних знань про вітчизняний третій сектор, особливо стосовно його інститутів та їх динаміки, що особливо важливо для вектор політики держави щодо цього сектору, а також для його позиції по відношенню до власних проблем. Разом з тим, від такого вибору залежить майбутнє громадянського суспільства країни, довгостроковий перспективи економічного політичного і соціального розвитку.

Література

- Levitt Theodore. The Third Sector. New Tactics for a Responsive Society / Levitt Theodore. – New York: Amason Press, 1973. – 182 p.
- Мерсіянова І. В., Якобсон Л. И. Институционализация гражданского общества

Третій сектор // В кн.: Гражданское общество современной России. Методические зарисовки с натуры / Отв. ред.: Е. С. Петренко. Институт Фонда «Общественное мнение». 2008. С. 13-42.

Levitt M. Salamon, Helmut K. Anheier. Defining the nonprofit sector: A cross national analysis / Lester M. Salamon, Helmut K. Anheier. – Manchester : Manchester University Press, 1997. – 506 p.

Також не лишній «третій сектор». Експертний портал Висшої школи економіки (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://www.opes.pl>.

Ульчино Л.М. Третій сектор, або ще раз про громадське об'єднання. Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.nubir.edu.ua/13439/1/111.htm.pdf>

Л Матьих. Политика для народа. Граждане в поисках своего места в политике (А Матьих. пер. с англ. – М.: Сыновья и дочери, 1995. – С. 9.

UKH 411 556.46:316.32 (100)

ВТРАТА ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ В КОНТЕКСТІ МІГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ

Шулик І.І., Дорогань-Писаренко Л.О.
Полтавська державна аграрна академія

Серед сучасних тенденцій економічного розвитку особливе місце займає глобалізація економіки, однією із складових якої є вільне переміщення людей, тобто посилення міграційного процесу, який можна класифікувати за різними критеріями, зокрема за ступенем добровільності можна виділити добровільну та примусову міграцію (див. табл.1).

Таблиця 1
Відмінність між «добровільною» і «вимушеною» міграцією

Переміщені (біженці) особи	Добровільні мігранти
Переміщення часто відбувається у стресових ситуаціях, які несуть загрозу життю, і як правило, пов'язані із втратою засобів до існування самого початку соціально-економічне становище залишають свої будинки, а рішення невизначеним. Часто попадають у ситуації, де у них немає друзів, родичів, місця жителі налаштовані до них не вельми лояльно	Мають у своєму розпорядженні більше часу для того, щоб обдумати свій крок, і можуть врешті-решт, а може і з самого початку поліпити своє соціально-економічне становище
Основна мета переміщення – покращити положення, при якому вони перебувають, а особливо життя на новому місці.	Деякі мігранти, залишають свої будинки в силу позитивних причин. Найчастіше їдуть туди, де вже оселилися їх друзі або родичі і де існує попит на їх працю або професію
Основна мотивація – бажання покращити життя	Основна мета – бажання скористатися перевагами нових економічних можливостей, підвищити свій освітній рівень, отримати нову професію або просто збагатити свій життєвий досвід
Отже, причини мотивації – фактори, що підштовхують»	Отже, причини мотивації – «фактори, що приваблюють.»

*Складено авторами. Джерело: [1, с.36 – 37].